

5.000 urte zorpean baina oraingoan barkamenik ez

“Barkatu gure zorrak, guk gure zordunei barkatzen dizkiegun bezala” errezatu dute bi mila urtez kristauek. Antzeko eskariak egin dituzte gainerako erlijioetan. David Graeber antropologo anarkistak dio zapaltzaileek beti jakin izan dutela tarteka zorrak barkatu behar zirela, zorpetuak matxinatu ez zitezen. Beti... neoliberalismoa heldu arte.

| PELLO ZUBIRIA KAMINO |

ZORRAK BARKATU, EZ DA BESTE biderik. Historian zehar behin eta berriro egin dute estatuek, hala ezarri dute erlijioek, hain zuzen *establishment*-aren iraupenerako, itolarraren herioan herritarrek dena ipurdiz gora jartzen hasi baino lehen. Horrela mintzo dena Occupy Wall Street mugimenduko bultzatzaileetako da, baina antropologo anarkista famatua ere bai. David Graeberren *Debt: The First 5.000 Years* (Zorra, lehen 5.000 urteak) hemengo liburutegietan asteotan banatzen da gaztelaniaz *En deuda, una historia alternativa de la economía* izenburupean.

David Graeber (AEB, 1961) Londresko Goldsmiths unibertsitatean irakasle da, aurretik Yalekoak kanporatu ondoren. Aurretik idatzita dauzka besteren artean bat Madagaskarreko herritarren artean esklabotza utzi arrastoen ikerketa (*Lost people: magic and the legacy of slavery in Madagascar*) eta *Fragments of an anarchist anthropology*. Agian egunen batean ARGIAk izanen du pentsalari honen ideiak zabalago azaltzeko aukera.

Zorrak baziren historiako lehen aztarna idatziak azaldu zirenerako 3.200 urte Kristo aurretik Mesopotamian. Esan nahi baita ordurako bazirela diru kontu sofistikatuak eta kreditu sistema konplexuak; dirua

bera baino milaka urte lehenago sortu zela kreditua, Adam Smithen ondoren ekonomialari gehienek esan dutenaren alderantziz.

“Ekonomiaz urteotan kontatu digutena gezur handi bat besterik ez da”, salatu du Graeberrek elkarrizketetan. Ekonomialariek beti esan dute herritarren arteko trukea egon dela ekonomiaren sustraian: “Emadazu behi bat nire 40 oiloren truke”. Aldiz, antropologoek betidanik jakin omen dute hori horrela ez zela, aztertu dituzten herri zaharretan truke mota hori ez dutelako inon aurkitu sekula.

“Antropologok –dio Graeberrek– horrelako gizarteetan ikusi duguna da herritar batek esaten diola besteari ‘bai behi ederra, e?’ eta besteak ‘gustokoa baduzu, eraman ezazu’ eta hura honekin zorretan geratzen da. (...) Benetako galderra da ea nola ‘zurekin zorretan nago’ hori bihurtzen den neurri sistema zehatz bat, nola sortzen den dirua zenbaketa unitate moduan”.

Erantzuna dago bortizkerian. Gerran eta esklabotzan. Graeberrek 500 orriko liburuan zehar azaltzen du dirua, maileguak, metal preziatuak, zorra, gerra, inperioak eta esklabotzak osatutako koktelak eduki dituen garapen eta aldiak.

Duela 5.200 urte lehen idatziak azalduko Mesopotamian, tenplu-

Wikipediako argazkian, ezkerrean, David Graeber kaleko protesta batean New Yorken. Elkarriketa batean honela mintzatu da Occupy Wall Street mugimenduz: “#Occupyren sorreran inplikaturako lehenengoak gehienak antikapitalistak ziren. Galdetzen badidazu ea guk uste genuen kapable izango ginela kapitalismoari gaina hartzeko ekinaldi bakar batean, noski ezetz. Lanean ari gara hori delakoan azken helburua. Horregatik da klabea jendearen bizimodua benetan hobetuko duen eragina lortzea. (...) #Occupy mugimenduan iraultzaileak diren gauzetako bat da sortzen ari dela espazio prefiguratuak zeinetan esperimentatzen eta sortzen ditugun estatuturik eta kapitalismorik gabeko gizartean egon beharko duten egitura instituzionalak. Gure itxaropena da horiek erabiltzea gaur dauden instituzioekiko legitimitate krisi moduko bat sortzeko”.

jauregi erraldoien altzoan asmatu zuten azoka bere kontabilitate, mailegu eta zorrekin. Interesak ere bai, %20koa 2.000 urtez.

Zorrekina bateratsu asmatu zuten barkamena ere, historiagile eta ekonomialariek gutxitxo aipatu bide dutena. Eguraldi txarreko urteetan, edo izurriteetan, nekazariak zorretan itotzen ziren. Sarritan hartzekodunek zordunaren azindak, lurrak eta etxeak kendurik, seme-alabak edo emaztea esklabo hartzen zituzten; azkenik nezakazaria bera ere bai.

Matxinaden beldurrez agintariak zampaketa handia zerabiltenez, zordun askok hirietatik ihes egiten zuten, sasia eskeko edo lapurretan bizirautera. Hori saihesteko ezarri zituzten agintariak zorren jubileo eta bestelako barkamenak.

Arbeletik zor guztiak ezabatu

Graeberrek dioenez, sanskritoz, hebreeraz eta arameoz “zorra”, “errua” eta “bekatua” hitz berdinez izendatzen dira. Beranduago erlijio handiak sortu zituzten fundatzaile guztiek antzinako zorrei buruzko hizkeraz beztitu zituzten beren mezuak: “Esan nahi balute bezala zorrak ez direla sakratuak, benetan ekintza sakratuak direla zorra barkatzea, zorrak ezabatzeke ahalmena, zorrak benetakoak ez direla jabetzea”.

Ez da izan ez zorrik ez merkatu-rik instituzio gotor bat gabekorik, izan jatorri jainkotiarreko monarkiak, edo *sharia* bezalako lege erlijiosoak edo inperioak. Herritarrak bezala menperatuak behartu egin behar dira bai zergak eta bai zorrak ordaintzera. 500 urteotan umotuz etorri den kapitalismora etorrita, potentzia handiek munduaren gehiengoa betirako esklabotzara kondenatu zuten. Beti aipatzen da Haitiren kasu dramatiko, independentzia lortu arren kolonoekiko zorretan geratu baitzen; zor huraxe da gaur uharte erdi hark bizi duen hondamendiaren iturburu.

Inperio kapitalista modernoek Erromaren eta Greziaren eredu erabili izan dute beren zor krisiak

gainditzeko: bertako populazioaren lasaitasuna erosi gero eta urrutiago-ko kolonizatuaren zor eternoen bizkar. Bigarren Mundu Gerraren ondoren Keynesen tesiak aplikatuz, klase borroka etentzat eman nahi izan zuten kapitalistek, Graeberren esanetan: “Gordin azaltzeko, Ipar Atlantikoko, AEBetatik Alemaniara, langile zuriei tratua eskaini zieten. Alde batera uzten bazituzten sistema errotik aldatzeko ameske-riak, baimenduko zieten sindika-tuak edukitzea, abantaila sozial mul-tzo handi bat gozatzea...”.

Baina 1979an Ronald Reagan eta Margaret Thatcher agintera iristearekin, sistema kapitalistak langileekiko ituna hautsi egin zuen. Sindi-katuei eraso ostean, herritarrak

konbidatu zituen merkatuan jokatze-za, zorretan sartze-za. Graeberrek horri deitzen dio “zorren inperialis-moa”.

Arazoa da zorretan oinarrituta funtzionatzea asmatu zuten meso-potamiarren alderantziz, orain sis-tema kapitalistak ahaztu du barka-mena, zorpetuei arnasa hartzeko modua egingo liekeen jubileoa.

“Horren ordez –esan zion Grae-berrek *Naked Capitalism* guneko Philip Pilkintoni– zorpetuak babes-teko instituzioak sortu ordez, har-tzekodunak babesteko instituzio erraldoiak sortu dira, esaterako Nazioarteko Diru Funtsa eta *rating* agentziak. Agentziok aldarrikatzen dute, logika ekonomikoaren kontra, zorpean daudenek ezin dutela ordaintzearik eten. Esan beharrik ez dago, ondorioa katastrofikoa da. Ikusten ari gara antzinako jende-ari beldurrik handiena eragiten ziona: jende zorpetua hondamendiaren ertzetik balantzaka”.

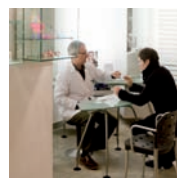
Kapitalistak berak ere zorpean daudenez, 2008an piztutako krisi-tzarrarekin jendeak ikusi du siste-mak edo estatuek, edo Graeberrek dioen moduan “Inperioak”, zordun txiroak behartu dituela zordun aberatsak erreskatatzera.

Occupy Wall Street mugimendu-koekin Graeberrek eskatzen du mundu guztiarentzako: “Arbelean idatzitako zor guztiak ezabatu”. Dirua sorkuntza sozial bat baldin bada, promesa bat, aberatsek eska-tzen dutenean desagertu daitekeena, denok parte hartu behar dugu pro-mesak egin eta negoziat-zeko prozesuan. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

Zerbitzua
Kalitatea
Garantia

